

OPETUSSUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1 luku Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

- 1 § Arvot ja toiminta-ajatus
- 2 § Yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet
- 3 § Kaupungin strategia osana koulun opetussuunnitelmaa
- 4 § Kaupungin strategian toteuttaminen työsuunnitelmassa

2 luku Opetuksen toteuttaminen

- 5 § Koulun noudattama tuntijako
- 6 § Opetuksen mahdolliset painotukset
- 7 § Valinnaisaineiden opetus
- 8 § Tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle
- 9 § Oppimisympäristö ja koulun toimintakulttuuri

3 luku Opiskelun yleinen tuki

- 10 § Yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa
- 11 § Yhteistyö kotien kanssa
- 12 § Yhteistyö muiden tahojen kanssa
- 13 § Ohjaustoiminta opiskelun tukena ja suunnitelma työelämään tutustumisen järjestelyistä
- 14 § Kerhotoiminnan järjestäminen
- 15 § Tukiopetuksen järjestäminen
- 16 § Suunnitelma oppilashuollon järjestämiseksi

4 luku Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus

- 17 § Osa-aikainen erityisopetus
- 18 § Luokkamuotoinen erityisopetus

5 luku Oppilaan arviointi ja sen perustuminen hyvän osaamisen kuvauksiin

- 19 § Koulun arviointisuunnitelma
- 20 § Opinnoissa etenemisen periaatteet
- 21 § Todistukset
- 22 § Tietostrategia
- 23 § Toiminnan kehittäminen ja arviointi
- 24 § Voimaantulo

LIITTEET

1. ARVOPERUSTA ja TOIMINTA-AJATUS

TERVE ITSETUNTO

Koulu haluaa kehittää ja edistää oppilaiden tervettä itsetuntoa huomioon ottaen kansalliset erityispiirteet ja ajatellen oppilaiden tulevaisuutta nopeasti muuttuvassa maailmassa.

SUVAITSEVAISUUS

Olavin koulu korostaa suvaitsevaisuutta. Opetus lähtee lähiympäristöstä ja etenee maailmanlaajuisiksi. Suvaitsevaisuus koskee laajasti kaikkia elämän osa-alueita.

VASTUULLISUUS JA REHELLISYYS

Koulu arvoissa painotetaan erityisesti rehellisyyttä ja vastuullisuutta. Vastuullisuus koskee kaikkia niitä toimia, joissa ihminen on osallisena mm. kestävästä kehityksestä ja luonnon kunnioittamisesta.

Toteutamme toiminta-ajatustamme antamalla

- 1) luokkamuotoista erityisopetusta erityiskoulussa
- 2) osa-aikaista erityisopetusta yksilöllisesti, samanaikaisesti tai pienryhmissä yleisopetuksessa

Olavin koulu on osaamiskeskus, joka toimii asiantuntijana erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen järjestämisessä ja koulunkäynnin tukemisessa.

2 § Yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet

Olavin koulussa erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan itsetuntoa. Hyvän itsetunnon avulla oppilas selviää paremmin muuttuvassa maailmassa. Koulussamme oppilas saa kokea suvaitsevaisuutta ja harjoittelee sitä ja näin osaltaan vahvistaa suvaitsevuutta laajemmin. Koulumme oppilas osaa työskennellä sekä itsenäisesti, että toisten kanssa ja osaa käyttäytyä hyvin. Koulutyöhön oppilas suhtautuu myönteisesti ja vastuuntuntoisesti. Tavoitteiden saavuttamiseksi koulumme toimii kiinteässä yhteistyössä kotien kanssa.

3 § Kaupungin strategia osana koulun opetussuunnitelmaa

Olavin koulun tavoitteena on toteuttaa Ulvilan kaupungin yleistä ”Ulvilan kaupungin strategian 2002-2010” sekä sen pohjalta laaditun koulutointa koskevan ”Paremmen osaamisen strategia, Koulutoimen kehittämissuunnitelman 2004-2010” ja niissä esitetyjä päämääriä.

Kaupunkistrategiasta on johdettu seuraavat koulutoimen kehittämisen painopistealueet ja strategiat:

PAINOPISTE 1: Laadukkaat opetuspalvelut

Päämäärä: Ulvilan kaupunki mielletään kaupunkina, joka tarjoaa asukkailleen kilpailukykyisiä ja laadukkaita opetuspalveluja, jotka ovat kaupunkilaisten hyvin saavutettavissa ja ovat haluttavia.

Strategiat:

- oppilaiden perustaidoista huolehtiminen kaikissa tilanteissa
- pätevän henkilökunnan saannin varmistaminen
- riittävät taloudelliset resurssit
- turvallisen ja viihtyisän oppimisympäristön varmentaminen
- laadukasta opetusta tukevien opetussuunnitelmien laatiminen
- erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulunkäynnin tukeminen
- selkeät koulutoimen kärkihankkeet: kansainvälisyys, terveet elämäntavat, opettajien täydennyskoulutus

Olavin koulun strategiat:

- oppilaiden perustaidoista huolehditaan hänen yksilöllisten edellytystensä mukaan
- opetusta antaa pätevä ja erityiskoulutettu henkilökunta
- luodaan turvallinen ja viihtyisä oppimisympäristö

- arvostetaan terveitä elämäntapoja
- säännöllisen ja toimivan täydennyskoulutuksen varmentaminen
- suvaitsevaisuuteen kasvattaminen niin koulussa, kuin laajemmin maailmalla

Toimenpiteet Olavin koulussa strategioiden toteuttamiseksi:

- erilaisten, tarkoituksenmukaisten opetusjärjestelyjen avulla tuetaan oppilaan suoriutumista ja tuetaan itsetunnon vahvistumiselle tarpeellisia onnistumisen kokemuksia
- painotetaan perustaitojen opettamista oppilaan edellytysten mukaan
- huomioidaan toimiminen toisten kanssa, hyvät käytöstavat, rehellisyys ja vastuullisuus
- koulun toiminnasta ja tavoitteista tiedotetaan laajemmin
- erityisopetuksen järjestämistä koskevan kehittämissuunnitelman laatiminen

PAINOPISTE 2: Osaava ja työhönsä motivoitunut henkilökunta

Päämäärä: Ulvilan kouluissa on pätevät ja ammattitaitoiset opettajat, joiden osaaminen on Euroopan huipputasoa. Kouluissa valitsee hyvä ja kannustava ilmapiiri. Henkilökunta viihtyy työpaikoissaan. Rehtorit osaavat kannustaa ja motivoida omia työntekijöitään hyviin suorituksiin ja hallitsevat nykyaikaiset johtamistavat.

Olavin koulun strategia:

- asiantunteva henkilöstö, jonka ammatillinen kehittyminen mahdollistetaan täydennyskoulutuksella.
- työyhteisön toimintaa parannetaan
- työssä jaksamista tuetaan
- panostetaan henkilöstöjohtamiseen

Toimenpiteet Olavin koulun strategioiden toteuttamiseksi:

- osallistutaan säännölliseen täydennyskoulutukseen
- lisätään ammattitaitoa ja uusien työmenetelmien hallintaa
- edistetään työyhteisön toimintaa ja vuorovaikutusta
- osallistutaan työnhjaukseen ja johtamiskoulutukseen

PAINOPISTE 3: Koulutuspalvelujen parantaminen seutuyhteistyön kautta

Päämäärä: Ulvila osallistuu aktiivisesti Karhukuntien koulutustyöryhmän työskentelyyn ja toteuttaa omalta osaltaan seudullista palvelustrategiaa sekä pyrkii kehittämään yhteistyöhön perustuvia palvelujen tuotantomalleja.

Olavin koulun strategia:

- osallistutaan mahdollisuuksien mukaan seudullisessa palvelustrategiassa valittujen painopistealueiden toteuttamiseen
- selvitetään mahdollisuudet toteuttaa joitakin erityisopetuspalveluja seudullisesti
- osallistutaan mahdollisuuksien mukaan erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ammatillisen koulutuksen kehittämiseen
- osallistutaan täydennyskoulutukseen

Toimenpiteet Olavin koulun strategioiden toteuttamiseksi:

- etsitään uusia mahdollisia tapoja ja toimintamalleja järjestää palvelut, erityisesti lisäämällä ja kehittämällä kuntien välistä yhteistyötä palvelutuotannossa
- toteutetaan joitakin erityisopetuspalveluja seudullisesti
- ollaan mukana kehittämässä erityisopetuksen ammatillista koulutusta
- jatketaan seudullisen täydennyskoulutukseen osallistumista

4 § Kaupungin strategian toteuttaminen työsuunnitelmassa

Olavin koulun opetussuunnitelman strategia muodostuu Ulvilan kaupungin ja sen koulutoimen strategian pohjalta. Vuosittain koulutoimen strategian toteuttamisesta sovitaan koulun työsuunnitelmassa. Lisäksi sen toteutumista arvioidaan kaksi kertaa vuodessa.

2 luku OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

5 § Koulun noudattama tuntijako

Koulumme tuntijako on laadittu Ulvilan kaupungin kuntakohtaisen opetussuunnitelman tuntijaon pohjalta.

Tuntijaon mahdolliset muutokset ja viikkotuntimäärä esitetään jokaisen oppilaan henkilökohtaisessa opetussuunnitelmassa.

Esiopetuksessa oppilaan tuntimäärä on vähintään 19 tuntia viikossa. Esi- ja alkuopetuksen sisällöt käsitellään kokonaisopetuksen periaatteella, jolloin oppiainekohtaiset rajat liukuvat.

Vuosiluokat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	4	3	3	45
A-kieli			2	2	2	2	2	3	3	16
B-kieli							2	2	2	6
Matematiikka	3	3	5	5	4	4	3	3	4	34
Biologia ja maantieto	ymp -ja luonnt.				2	2	2	2	3	11
Fysiikka ja kemia	2	2	3	3	1	1	2	3	2	18
Terveystieto							1	1	1	3
Uskonto/Et	1	1	2	1	1	1	1	2	1	11
Historia ja yhteiskuntaoppi					2	2	2	2	3	11
Musiikki	1	1	1	2	2	2	1			8
Kuvataide	2	2	2	2	3	3	2			14
Käsityö	2	2	2	2	2	2	3			15
Liikunta	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
Kotitalous							3			3
Oppilaanohjaus							1	1	1	3
Valinnaiset aineet								7	6	13
Oppilaan tuntimäärä	20	20	24	24	25	25				
Oppilaan vähimmäistuntimäärä	19-	19-	23-	23-	24-	24-	30-	30-	30-	

6 § Opetuksen mahdolliset painotukset

Olavin koulussa painotetaan jokaisen oppilaan kykyä oppia yksilöllisten edellytystensä mukaan.

Olavin koulun opetukseen sisällytetään useissa oppiaineissa opetettavia ja muussa koulutyössä huomioonotettavia aihekokonaisuuksia.

Aihekokonaisuudet tavoitteena on:

- itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen
- erilaisuuden hyväksyminen ja sosiaalisten taitojen kehittyminen
- hyvien tapojen tunnistaminen ja toisten huomioon ottaminen
- vastuuntunnon ja rehellisyyden kehittäminen

Aihekokonaisuuksista pysyvämmät ovat ihmisenä kasvaminen, viestintä, vastuu ympäristöstä ja turvallisuus sekä liikenne. Niistä päätetään vuosittain työsuunnitelmassa.

7 § Valinnaisaineiden opetus

Valinnaisaineina on musiikki, kotitalous, tekstiilityö, tekninen työ, tietotekniikka ja B-kieli ruotsi

8 § Tavoitteet oppilaan hyväle käyttäytymiselle

Käyttäytymisen tavoitteet

Oppilas osaa ottaa toiset huomioon eri tilanteissa.

Hän osaa

- tervehtiä
- kiittää
- pyytää anteeksi
- avata oven muille
- olla hyväksyvä ja suvaitsevainen
- olla täsmällinen
- kuunnella toisia
- noudattaa sovittuja sääntöjä

Oppilas kunnioittaa ja on vastuussa tovereistaan

Hän

- ei kiusaa
- ei nimittele
- auttaa ja puolustaa
- on ystävällinen ja kohtelias
- on rehellinen ja vilpitön
- on luotettava

Oppilas elää tasapainossa ympäristönsä kanssa

Hän osaa

- arvostaa ympäristöä
- kunnioittaa ja suojelee luontoa ja eläimiä
- pitää huolta ympäristön siisteydestä

9 § Oppimisympäristö ja koulun toimintakulttuuri

Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen tulee olla kiireetön, rohkaiseva ja myönteinen. Hyvä yhteishenki edesauttaa oppimista. Yhteisöön luodaan luottamuksellinen ilmapiiri, joka antaa oppilaalle mahdollisuuden työskennellä edellytystensä mukaan ja kehittää toimivia sosiaalisia suhteita.

Opiskelutiloja ja -välineitä käytetään joustavasti, olleen oppilaiden käytettävissä, niin että oppilas voi opiskella aktiivisesti, ja myös itsenäisesti. Välitunneilla tuetaan oppilaan virkistäytymistä, mahdollista leikkiä sekä tarvittaessa aktivoiden oppilasta toimimaan.

Oppimisympäristössä on keskeistä oppilaiden, vanhempien opettajien ja muun henkilökunnan välinen vuorovaikutus. Oppimisympäristöstä huolehtiminen on kaikkien yhteistyötahojen vastuulla.

Oppimisympäristön laajentaminen koulun lähiympäristöön tuo lisää mahdollisuutta opiskeluun. Opetuksessa hyödynnetään ympärillä olevaa luontoa ja palveluja.

Turvallisuussuunnitelma

Turvallisen oppimisympäristön luomisessa on tärkeää taata oppilaalle turvallinen oppimisympäristö. Oppilaalla on annettava tilaa kasvaa omana itsenään, oppilasta kuunnellaan ja arvostetaan. Siksi Olavin koulussa on erityisesti panostettu oppimisympäristön turvallisuuteen ja laadittu turvallisuussuunnitelma.

Turvallisuussuunnitelma sisältää seuraavat osiot:

1. Palo- ja pelastussuunnitelma
2. Kriisisuunnitelma
3. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta
4. Järjestyssäännöt

Turvallisuussuunnitelma on jokaisen oppilaan ja työntekijän saatavilla. Se annetaan myös aina uudelle työntekijälle luettavaksi.

3 luku OPISKELUN YLEINEN TUKI

10 § Yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa

Koulu tekee yhteistyötä esiopetuksessa olevien erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden, heidän vanhempiensa ja opettajiensa kanssa. Siirtovaiheen monipuolinen yhteydenpito on tärkeää.

Silloin neuvotellaan mahdollisista tukitoimista ja opetuksen järjestelyistä. Olavin koulun aloittavat oppilaat tutustuvat koulun ja tulevaan opetusryhmään tutustumiskäynnein ja vierailuin. Koulumme opettajat vierailevat päiväkodissa ja vanhempainilloissa tarvittaessa.

Koulu tekee yhteistyötä myös koululaisten iltapäiväkerhon kanssa. Koulumme avustajat siirtyvät oppilaiden mukana muutamaksi tunniksi kerhoon koulupäivän jälkeen.

Yhteistyötä tehdään muiden peruskoulujen kanssa. Osallistutaan yhteisiin tapahtumiin, teemapäiviin, kilpailuihin ja juhliin. Lukuvuosittain tarkastellaan mahdollisuutta integraatioon.

11 § Yhteistyö kotien kanssa

Huoltajilla on ensisijainen kasvatustavoitteiden toteutusvastuu lapsista ja nuorista. Huoltajilla on mahdollisuus tutustua koulun kulttuuriin ja ovat mukana vaikuttamassa kasvatustavoitteista keskusteltaessa, osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin

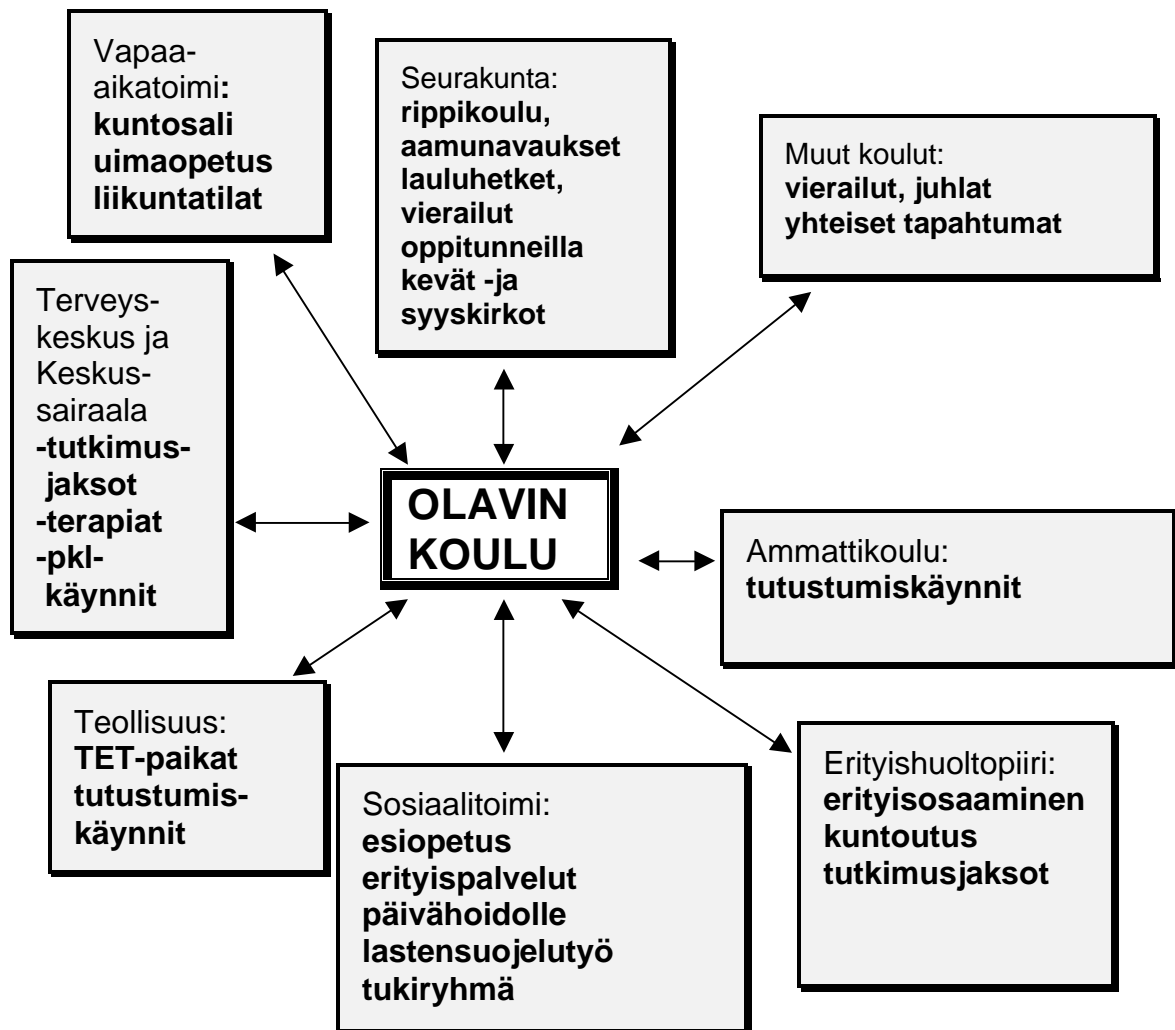
Kodin ja koulun välisen yhteistyön toteutusmuotoja on:

- koulunsa aloittavien tutustumiskäynnit
- vanhempainkeskustelut ja -vierailut
- henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tekeminen (HOJKS)
- vanhempainillat 1-2 x lukuvuosi
- yhteiset juhlat, retket ja tapahtumat
- reissuvihot, sähköposti, puhelin

12 § Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Yhteistyötä tehdään oppilaan elämään ja koulun ympäristöön kuuluvien sidosryhmien kanssa. Esiopetuksen, muun perusopetuksen ja iltapäiväkerhotoiminnan lisäksi yhteistyötä tehdään eri organisaatioiden ja järjestöjen kanssa. Oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä edistetään suunnitelmallisilla ja tehokkailla tukipalveluilla. Kokonaiskuntoutukseen osallistuu moniammatillinen työryhmä.

Muut sidosryhmät

13 § Ohjaustoiminta opiskelun tukena ja suunnitelma työelämään tutustumisen järjestelyistä

Oppilaanohjaus

Oppilaanohjausta annetaan vuosiluokilla 7-9 ja sitä on yksi tunti viikossa. Siinä käydään läpi tärkeitä sekä kouluun että vapaa-aikaan liittyviä asioita.

Oppilaanohjauksessa käsitellään mm. opiskelutottumuksia ja esimerkiksi läksyjen tekemistä. Lisäksi painotetaan terveitä elämäntapoja.

Työelämään tutustuminen (TET-jakso)

Työelämään tutustuminen kuuluu 8-9. luokkalaisille oppilaille. TET-jakso on kaksi kertaa lukuvuodessa, viikko syksyllä ja viikko keväällä. Oppilas voi itse hankkia työharjoittelupaikan tai opettaja avustaa sen hankinnassa. Työharjoittelusta tehdään yhteenveto koululla.

14 § Kerhotoiminnan järjestäminen

Kerhotoimintaan käytetään koulutuntien jälkeistä aikaa. Koulu tekee yhteistyötä paikkakunnalla toimivien järjestöjen ja yhteisöjen kanssa mahdollistaakseen osallistumisen kerhotoimintaan.

Kerhoihin koulu antaa tilat ja avustavaa henkilökuntaa.

Kerhotoiminnan järjestämisestä päätetään vuosittain koulun työsuunnitelmassa.

15 § Tukiopetuksen järjestäminen

Koulussa järjestetään vain satunnaisesti tukiopetusta.

16 § Suunnitelma oppilashuollon järjestämiseksi

Oppilashuollossa noudatetaan kunnan opetussuunnitelmaa.

Oppilashuollossa korostuu **moniammatillisuus**.

Oppilaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadinnassa ja seurannassa korostuu moniammatillinen työ.

Koulussa toimii oppilashuoltotyöryhmä, joka tekee toimintasuunnitelman vuosittain oppilashuollon järjestämiseksi sekä arvioiden suunnitelmaa lukuvuoden päättyessä. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Työryhmään kuuluu rehtori, erityisluokanopettaja, koulunkäyntiavustaja, terveydenhoitaja, koulupsykologi ja sosiaalityöntekijä. Tarvittaessa ryhmää täydennetään.

4 luku ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS

Olavin koulussa annetaan erityisopetusta, joka tukee erilaista oppijaa ja omalta osaltaan ehkäisee tukipalvelujen tarvetta. Olavin koulu toimii erityisopetusyksikkönä jakaen palveluja muille kouluille, antamalla osaa- aikaista erityisopetusta erityistä tukea tarvitseville oppilaille sekä konsulttiapua

opettajille. Olavin koulun luokkamuotoisessa erityisopetuksessa toimii erilaisia luokkia erityisopetukseen siirretyille oppilaille.

17 § Osa-aikainen erityisopetus

Olavin koulun osa-aikaiset erityisopettajat antavat opetusta niille yleisopetuksen oppilaille, jolla on lieviä oppimis- ja sopeutumisvaikeuksia ja jotka tarvitsevat erityistä tukea oppimisvaikeuksiensa parantamiseksi. Opetuksessa pyritään ennakoivasti tunnistamaan mahdolliset oppimisvaikeudet ja aloittamaan korjaava, kuntouttava erityisopetus mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Opetus järjestetään oppilaan koulupäivän aikana tai oppituntien ulkopuolisella ajalla ja toteutetaan pienryhmä- tai yksilöopetuksena erillisessä luokassa tai samanaikaisesti omissa luokassa.

Osa-aikaisen erityisopettajan työ on lisäksi konsultoivaa ja luokanopettajien työtä tukevaa ja neuvovaa.

Oppimissuunnitelma laaditaan tarvittaessa erityistä tukea tarvitseville oppilaille. Siinä kuvataan miten oppilaan tavoitteet saavutetaan hänen oman koulun opetussuunnitelmassa.

Mikäli oppilaan oppimisvaikeudet ovat niin suuria, että osa-aikainen erityisopetus ei riitä, voidaan oppilas siirtää yhdessä tai useammassa aineessa erityisopetukseen, joka järjestetään muun opetuksen yhteydessä. Tällöin oppiaineen/-aineiden opiskelu toteutetaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaan. Oppilaalle annetaan lisäksi muu tarvittava tukipalvelu.

18 § Luokkamuotoinen erityisopetus

Jos em. tukitoimet eivät ole riittäviä, oppilas siirretään luokkamuotoiseen erityisopetukseen. Olavin koulussa annetaan luokkamuotoista erityisopetusta ryhmissä, joiden muodostamisessa on huomioitu oppilaan yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeet.

Opetus järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestetään oppiaineita yhdistäen oppiainekokonaisuuksiksi tai toiminta-alueiksi.

Luokkamuotoisessa erityisopetuksessa kaikille oppilaille on laadittu **henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)** moniammatillisena yhteistyönä sen mukaan kuin oppilaan oppimisvaikeuksien huomioonottaminen edellyttää.

Oppilas etenee opetuksessa yksilöllisten tavoitteiden mukaan. HOJKS:n toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti ja erityisesti siirtymävaiheissa.

Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain luokkamuotoisessa erityisopetuksessa

Olavin koulu antaa luokkamuotoisessa opetuksessa opetusta vaikeimmin kehitysvammaisille oppilaille toiminta-alueittain.

Oppimäärät muodostuvat viidestä eri **toiminta-alueesta**:

- motoriset taidot
- kieli ja kommunikaatio
- sosiaaliset taidot
- päivittäisten toimintojen taidot
- kognitiiviset taidot

MOTORISET TAIDOT

Motoristen taitojen ja valmiuksien merkitys on oppilaan kokonaiskehityksen kannalta ensiarvoisen tärkeä. Motoriikan kehitys on tiiviissä yhteydessä muiden toiminta-alueiden kanssa, ennen kaikkea kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen sekä päivittäisten toimintojen taitojen kehittymiseen. Opetuksen sisällön suunnittelussa korostuu yhteistyö fysioterapeutin kanssa.

Motoristen taitojen oppimisen tarkoituksena on vahvistaa oppilaan kehon kaavaa sekä edistää karkea- ja hienomotorisia taitoja. Tavoitteisiin pyritään opettamalla oppilaalle oman kehon ja sen eri osien tuntemusta. Opetus sisältää erilaisten liikkumistapojen tiedostamisen, käsillä toimimisen sekä silmän ja käden/jalan liikkeen yhdistämisen.

KIELI JA KOMMUNIKAATIO

Kommunikaatio muodostaa perusedellytyksen kaikelle oppimiselle. Kommunikaatio-opetus on kokonaisvaltaista vaikuttamista, jonka keskeisimpiä tavoitteita ovat orientoitumisreaktion muodostuminen, erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen puhuttua kieltä tai vaihtoehtoisia kommunikaatiotapoja käytettäessä sekä itsensä, elämysten ja kokemusten ilmaiseminen.

Täydentävinä kommunikaatiokeinoina käytetään viittomia, pictogrammeja, valokuvia sekä erilaisia teknisiä puheen apuvälineitä.

Tavoitteisiin pyritään kehittämällä oppilaan oppimisedellytyksiä harjaannuttamalla hänen aistitoimintojaan sekä havaintomotorisia ja karkeamotorisia taitojaan niin, että hänellä on mahdollisuus saada kokemuksia ja tehdä havaintoja ympäristöstään eri aistikanavia myöten. Näin kehittyvät hänen havaintonsa itsestään, ympäristöstään sekä omasta suhteestaan ympäröivään tilaan.

SOSIAALISET TAIDOT

Sosiaalisten taitojen oppimisen tarkoituksena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen sosiaalisissa suhteissa ja erilaisissa esineympäristöissä.

Tavoitteisiin pyritään harjoittamalla sosiaalisia taitoja aluksi aikuisen ja sitten oppilaiden välisissä vuorovaikutustilanteissa elämänpiiriä lähiympäristöstä asteittain laajentaen.

PÄIVITTÄISTEN TOIMINTOJEN TAIDOT

Päivittäisten taitojen oppimisen tarkoituksena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista niin, että hän kehittyy mahdollisimman omatoimiseksi.

Taidoissa harjaantuminen liitetään luonnollisena osana jokapäiväisiin liikkumis-, ruokailu-, pukeutumis- ja siisteyskasvatustilanteisiin. Mahdollisuuksien mukaan oppilasta ohjataan osallistumaan myös kodin ja koulun askareisiin sekä hahmottamaan eri tiloja, liikkumaan niissä ja tutustumaan lähiympäristöön ja sen luontoon.

KOGNITIIVISET TAIDOT

Oppimisen tavoitteena on kognitiivisten taitojen kehittyminen niin, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseksi. Oppimisprosessissa keskeistä on jäljittelytaitojen kehittyminen sekä mallista oppiminen.

Opetuksella pyritään siihen, että oppilas kykenee toimimaan ympäristössään yhä tarkoituksenmukaisemmin, kykenee aktiiviseen vuorovaikutukseen, oppii oman toimintansa kautta jäsentämään hankkimaansa tietoa sekä yhdistämään asioita ja tapahtumia mielekkäällä tavalla.

Opetuksessa oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi on jatkuvaa, jokahetkistä perustuen henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaan. Riittävän usein tapahtuva seuranta antaa tietoa oppilaan edistymisestä sekä ohjaa opiskelua ja uusien tavoitteiden asettamista. Seurantamenetelmä suunnitellaan erikseen jokaisen oppilaan jokaiseen opetusohjelmaan.

Toiminta-alueittain järjestetyn mukainen opetus edellyttää yksilöllisten tavoitteiden asettamista kullekin oppilaalle ja systemaattista, jatkuvaa taitojen harjoittelua sekä yhteistyötä oppilaiden vanhempien ja muiden lähiyöntekijöiden kanssa.

Opetuksen järjestäminen esiopetuksen oppilaille

Luokkamuotoisessa opetuksessa annetaan opetusta 11-vuotisen oppivelvollisuuden piirissä aloittaville oppilaille **esiopetuksen opetussuunnitelman mukaan**.

1. TOIMINTA-AJATUS:

Olavin koulu antaa opetusta lievästi ja keskiasteisesti kehitysvammaisille oppilaille, joiden oppivelvollisuus kestää 11 vuotta. Tavoitteena on vastata kehitysvammaisten oppilaiden opetuksesta ja kasvatuksesta siten, että heistä kehittyisi mahdollisimman itsenäisiä, tasapainoisia ja omatoimisia yksilöitä, joilla olisi valmiudet kohdata jokapäiväisen elämän tuomia haasteita. Opetuksen painotuksena on tavoitteellinen/ohjattu leikki.

2. KASVATUSTAVOITTEET:

A) Yhteisön jäseneksi kasvaminen:

- itsensä hyväksyminen ja itsestään huolehtiminen
- toisten huomioon ottaminen ja yhteistyökyvyn kehittyminen
- rehellisyyden ja työnannon arvostaminen

B) Ympäröivän maailman ymmärtäminen:

- perustaitojen ja -tietojen oppiminen
- arkielämän vaatimuksista selviytyminen
- avoin suhtautuminen uusiin asioihin

C) Myönteisen minäkuvan ja itsetunnon kehittäminen:

- onnistumisen ja ilon kokeminen
- tunteiden ja ajatusten ilmaiseminen
- aloitekykyyn ja aktiivisuuteen rohkaiseminen
- erilaisiin harrastuksiin kannustaminen

3. OPETUSMENETELMÄT

Opetusta toteutetaan kokonaisopetuksen periaatteen mukaisesti. Sisällöt suunnitellaan ja toteutetaan lukuvuosittain tehdyn suunnitelman mukaisesti. Lähtökohtana on eteneminen lähiympäristöstä kohti laajempia kokonaisuuksia. Opetuksessa pyritään käytännön läheisyyteen ja toiminnallisuuteen, tietojen ja taitojen harjaannuttamiseen käytännön elämän tilanteissa. Työskentelyssä hyödynnetään niin koulun kuin sen ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia.

Opetuksen tavoitteena on antaa jokaiselle mahdollisuus optimaaliseen kasvuun ja oppimiseen kunkin yksilölliset edellytykset huomioon ottaen. Jokaiselle oppilaalle laaditaan vuosittain henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma (HOJKS).

HOJKS on kokonaissuunnitelma siitä, miten oppilaan opetus järjeste-

tään hänen oppimisedellytyksensä ja oppioikeutensa huomioon ottavalla tavalla yhteistyössä huoltajien sekä muiden oppilasta opettavien, kasvattavien ja kuntouttavien henkilöiden kanssa. HOJKS sisältää oppilaan perustiedot, oppimisvalmiudet, erityisen tuen tarvealueet, menetelmät ja apuvälineet sekä arvioinnin oppimisprosessista ja tuloksista.

HOJKS toteutetaan opetusryhmässä opetusta eriyttäen. Opetuksen yksilöllisyys huomioidaan hyödyntämällä oppimista parhaiten tukevaa oppimateriaalia, välineitä, menetelmiä ja oppisisältöjä. Oppikirja ei ole ainoa väline, myös erilaiset oppimispelit sekä tekemällä ja kokemalla oppiminen ovat tärkeä osa opetusta. Yksilölliset opetusjärjestelyt voivat sisältää myös mm. fysio -ja toimintaterapiaa.

4. OPPIMISYMPÄRISTÖ:

Esi- ja alkuopetuksessa luodaan positiivinen, turvallinen, rohkaiseva ja kiireetön oppimisilmapiiri. Lapselle tarjotaan mahdollisuus havaitsettuun, elämyksiin ja pohdintaan. Lapsi ohjataan oppimisen tielle leikin ja vuorovaikutuksen kautta. Fyysisen ympäristön tulee olla esteettisesti miellyttävä ja sen tulee tarjota mahdollisuus sekä toiminnallisuuteen että omaan rauhaan.

Sosiaaliseen ympäristöön kuuluvat ihmiset, keskinäinen kanssakäyminen ja yksilön vaikutusmahdollisuudet ympäristöönsä. Psykkinen ympäristö koostuu tiedosta, joka välittyy fyysisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä. Siihen liittyvät myös tunteet.

Fyysinen, sosiaalinen ja psykkinen ympäristö ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Fyysinen ympäristö luo puitteet ja välineet toiminnalle, jossa olennaisena osana ovat toiset ihmiset ja ryhmät sekä niiden välinen vuorovaikutus (sosiaalinen ympäristö). Edellä mainituista ympäristöistä muodostuu ihmiselle yksilöllinen käsitys psykkinisestä ympäristöstä.

Sosiaalinen vuorovaikutus on erittäin vaikeaa kehitysvammaisille lapsille heidän lisävammoistaan johtuen. Opetusympäristössämme korostetaan osallistumisen ja vuorovaikutuksen laatua näiden oppilaiden kohdalla.

5. OPPIMISTYYLIT:

Oppimistyylit ovat aina erilaiset. Opettaja kiinnittää luokkatilanteessa tai yksilöopetuksessa huomiota seuraaviin asioihin:

A) Opiskeluolosuhteet:

- työskentelyrauha
- fyysiset puitteet kunnossa (pulpetin ja tuolin koko)

B) Emotionaaliset tekijät:

- motivaatio
- kestävyys
- vastuuntunto
- opetuksen selkeys

C) Sosiologiset tekijät:

- vuorovaikutussuhteet
- strukturoitu opetus
- opettajan opetustyyli

D) Aistit:

- auditiiviset oppijat
- visuaaliset oppijat
- taktiilliset oppijat
- kinesteettiset oppijat

E) Psykologiset tekijät:

- oppimiskyky riippuu käytettävistä opetusmenetelmistä

6. YHTEISTYÖ:

Yhteistyön tavoitteena on lapsen kehittymisen tukeminen.

Yhteistyötä tehdään koulun sisällä isompien oppilaiden kanssa sekä harjaantumisloukkien kesken että myös muiden opetusryhmien kanssa. Päivähoidon kanssa on yhteisiä palavereja ja tutustumisia, esimerkiksi kun lapsi siirtyy kouluun. Oppilailla on mahdollisuus osallistua iltapäivisin koululaisten iltapäivätoimintaan.

Yhteistyötä tehdään myös vanhempien, terveydenhuoltohenkilökunnan, psykologin, puheterapeuttien, fysioterapeuttien, toimintaterapeuttien, sosiaalitoimen, seurakunnan ja erityishuoltopiirin kanssa. HOJKS:n laadintaan osallistuvat vanhempien lisäksi myös edellä mainittuja tahoja. Päivittäin vanhempien kanssa ollaan yhteistyössä reissuvihkojen välityksellä.

7. TOIMINTA-ALUEET:

A) Motoriset taidot:

- vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta
- edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä
  - saada positiivisia liikuntakokemuksia
  - tukea osaltaan sosiaalisten taitojen kehittymistä

Opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

B) Kieli ja kommunikaatio:

- tavoitteena on orientoitumisreaktion muodostuminen ja sen

pohjalle rakentuva erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen
- tavoitteena on myös erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen, puhutun kielen tuottaminen tai vaihtoehtoisten kommunikaatiotapojen käyttäminen sekä itsensä, elämysten ja kokemusten ilmaiseminen

Opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita

C) Sosiaaliset taidot:

- tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen
- tavoitteena on tunteiden tunnistaminen ja itsehallintataidot

Opetus sisältää perusluottamuksen herättämisen, katsekontaktin luomisen, vastavuoroisen emotionaalisen kommunikaation, havaitsemisen ja tarkkaavaisuuden kehittämisen. Tuetaan oppilasta sopeutumaan ryhmään ja huomioimaan muut oppilaat. Oppilas odottaa omaa vuoroaan, tervehtii ja toimii ryhmässä muiden kanssa itsenäisesti.

D) Päivittäiset taidot:

- tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintoihin ja edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäistymistä
- tavoitteena on luontoon ja sen ilmiöihin tutustuminen ja niistä nauti Taiminen
- uskonnollisiin ja elämänskatsomusta koskeviin tilaisuuksiin osallistumia neon

Opetus sisältää ruokailun, pöytätavat, pukeutumisen ja siisteysrasvauksen osa-alueet. Osa-alueet sisältävät terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa koskevia tavoitteita.

E) Kognitiiviset taidot:

- tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen
- keskeistä on jäljittelytaitojen kehittyminen sekä mallista oppiminen
- tavoitteena on kehittää lapsen ajattelua leikinomaisten, konkreettisten ja toiminnallisten menetelmien kautta

Opetus sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokita Tellun, ongelmaratkaisun ja syy-seuraussuhteen oppimisen harjoituksia.

Opetukseen kuuluu lukukäsitteen oppiminen, perusmuotojen tunnistaminen, aikakäsite ja suuntien hahmottaminen erilaisilla menetelmillä esimerkiksi tietokoneen avulla.

5 luku OPPILAAN ARVIOINTI JA SEN PERUSTUMINEN HYVÄN OSAAMISEN KUVAUKSIIN

19 § Koulun arviointisuunnitelma

Oppilaan arviointi

Arvioinnin tehtävä ja periaatteet

Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja kuvata, miten oppilas on saavuttanut hänelle asetetut tavoitteet.

Olavin koulussa tehdään jokaiselle oppilaalle henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Arvioinnissa huomioidaan oppilaan erityisvaikeudet.

Arvioitaessa käytetään menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Arvioinnin kohteita ovat:

- edistyminen oppiaineissa
- työskentely ja taitojen kehittyminen
- käyttäytyminen ja sosiaaliset taidot

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin perusteet määritellään hänen henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa.

Oppilas arvioidaan joko yleisen tai yksilöllisen oppimäärän mukaan.

Vaikeimmin kehitysvammaisen oppilaan arviointi kohdistuu oppimisvalmiuksiin ja edistymiseen toiminta-alueittain.

Arviointikeskustelua käydään lukuvuoden aikana vanhempien ja tarvittaessa muiden oppilaan kasvatukseen osallistuvien kanssa. Arviointikeskustelut antavat tietoa oppilaan edistymisestä ja luo pohjaa uusille tavoitteille. Oppilaan oppimisen seurantaan ja arviointiin käytetään erilaisia havainnointilomakkeita, arviointi- ja seurantakaavakkeita.

Olavin koulu käyttää sanallista arviointia ja numeroarviointia tai sanallista ja numero- arviointia yhdessä.

Sanallista arviointia käytetään neljännen vuosiluokan loppuun saakka tai tarvittaessa pidempään aina päättöarviointiin asti. Oppilaan arvioinnista tarkemmin oppilaan henkilökohtaisessa opetussuunnitelmassa.

Koulu antaa oppilaalle arvioinnin kirjallisessa muodossa lukuvuoden päättyessä ja ainakin kerran lukuvuoden aikana.

Työskentelyn ja käyttäytymisen arviointi

Oppilaan työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelmaan tai oppilaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelman tavoitteisiin.

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimaan oppimisen arviointia. Arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Lisäksi arvioidaan miten oppilas toimii yhteistyössä muiden kanssa sekä miten vastuullisesti ja oma-aloitteisesti oppilas työskentelee.

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa, miten hän osallistuu yhteistyöhön ja miten hän säätelee omaa toimintaansa ja kykyä ratkaista erimielisyyksiä myönteisin keinoin. Käyttäytymisen arvioinnissa huomioidaan koulun arvopohja ja kasvatukselle asetetut tavoitteet.

Oppilaan itsearviointi

Itsearvioinnin tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua. Kannustava ohjaaminen tukee oppilaan kykyä arvioida omia työskentely- ja vuorovaikutustaitojaan sekä omaa edistymistään.

Oppilasta ohjataan itsearviointiin keskustelemalla ja kyselemällä. Itsearvioinnin lähtökohtana voi olla konkreetit oppimiskohteet, tapahtumat, yksittäiset tehtävät ja tehtäväkokonaisuudet, joiden saavuttamiseksi asetetaan tavoitteita.

Arvioinnin tukena käytetään erilaisia arviointikaavakkeita ja arviointipohjia. Huoltajien kanssa käydyissä arviointikeskusteluissa, joissa oppilas on mukana voidaan oppilaan itsearviointikykyä kehittää.

Arviointi osa-aikaisessa erityisopetuksessa

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota omiin suorituksiinsa ja havainnoimaan niitä realistisesti. Tavoitteena on, että oppilas oppii itse arvioimaan omaa suoritustaan. Tuetaan ja kehitetään oppilaan itsetuntemusta ja käsitystä omista taidoista.

Puheopetuksessa voidaan käyttää useita menetelmiä, joilla oppilas kykenee seuraamaan edistymistään. Oppimisen eteneminen voidaan kuvata esim. portaittain etenevänä jatkumona, tai graafisena esityksenä.

Erityisopetuksen antaminen perustuu arviointiin siitä, ketkä tarvitsevat erityistä tukea. Ikäkausittain pidettävät seulontakokeet on osa opettajan suorittamaa koko ikäluokkaa koskevaa arviointia, kuten myös erityisopetuksen kestäessä tehtävä dynaaminen arviointi.

Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa oppilaan lukuvuosiarviointiin yhdessä luokanopettajan kanssa.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta

Oppilaan hyvä osaaminen on suhteutettava hänen kasvuunsa ja kehitykseensä.

Hyvän osaamisen kuvaus kohdistuu oppiaineen tietoihin ja taitoihin, oppimis- ja työskentelytaitoihin ja käyttäytymiseen. Kuvaus hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan kehittymistä ja oppimista.

Yleistä opetussuunnitelmaa noudattavien oppilaiden kuvaus hyvästä osaamisesta on yleisessä opetussuunnitelmassa.

Yksilöllistä opetussuunnitelmaa noudattavien oppilaiden kuvaus hyvästä osaamisesta on kirjattu oppilaan henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaan (HOJKS), johon verrattuna hänen suorituksiaan arvioidaan.

21 § Todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositolidustus
2. Välitodistus
3. Erotodistus

Päätöarviointi

Päätöarviointi määrittää miten perusopetukselle asetetut tavoitteet on saavutettu.

Perusopetuksen päätötolidistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus. Yhteisten oppiaineiden ja valinnaisaineiden arviointi on numeroin ja sanoin. Taito-, taide- ja valinnaisaineiden kohdalla merkitään oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Todistukseen tulee maininta oppilaanohjauksesta sekä työelämään tutustumisesta. Todistuksen tulee rehtorin allekirjoitus. Päätötolidistukseen voi kuulua liitteitä.

Oppilaan opiskellessa yksilöllisten oppimäärien mukaan, päätötolidistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia, jolloin numeroarvosana varustetaan tähdellä (*). Päätöarviointi voi myös olla sanallinen. Vaikeimmin kehitysvammaisen oppilaan päätöarvioinnissa käytetään sanallista arviointia.

22 § Tietostrategia

Olavin koulun tietostrategia

23 § Toiminnan kehittäminen ja arviointi

Opetussuunnitelman ja henkilökohtaisten opetuksen järjestämistä koskevien arviointitulosten pohjalta kehitetään erityisopetusta.

Olavin koulun strategian toteutumista arvioidaan lukuvuosittain.

Opetussuunnitelman toimivuutta ja toteutumista arvioidaan jatkuvasti.

Tarvittaessa tehdään muutokset lukuvuoden päättyessä. Opetussuunnitelman arviointiin osallistuu oppilaiden vanhemmat ja koko työyhteisö..

24 § Voimaantulo